

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članki v tej številki so veliki in polnino vredni v študentski posiljanje za dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 6 K. Članki v tej številki so veliki in polnino vredni v študentski posiljanje za dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 6 K. Članki v tej številki so veliki in polnino vredni v študentski posiljanje za dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 6 K. Članki v tej številki so veliki in polnino vredni v študentski posiljanje za dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za štiri leta 6 K.

Vladavina države.

Narava človeštva je taka, da mora živeti med sabo v neki državni zvezi. Toda kakšna naj bo vladavina države, to določijo ljudje sami. Zato pravi sveto pismo, da „vsaka oblast je od Boga“. Kakor so določili ljudje, da hočejo živeti, tako je božja volja.

Vladavine države delimo pred vsem na dve: monarhija ali republika. Monarhija je ona vladavina, kjer stoji na čelu države en sam človek za celo življenje, republika je ona oblika, kjer si ljudje izvolijo glavnega načelnika za neko število let. Monarhija je „absolutna“, ako ima vladar sam ali pa majhen krog oseb, ki se nahajajo okoli njega, v rokah vso oblast, da delajo, kar hočejo. Monarhija je „ustavna“, ako velja v državi „ustava“, namreč neke temeljne postavke, potom katerih si ljudstvo voli zastopnike in potem ti sestavijo vlado in delajo postavke. Vladar ima v tem slučaju isto oblast, kakor predsednik republike, potrjuje vlado in postavke, ki so bile pravilno sklenjene, je sploh najvišji čuvaj ustavnosti in državnega reda. „Parlamentarna“ monarhija je ona, kjer državni zbor ali parlament sestavlja vlado in se mora vlada vedno ravnati po večini parlamenta. Avstrija in Nemčija pred vojno sta bili ustavni, toda nista bili parlamentarni vladavini, kajti vladar je lahko imenoval vlado, ki ni izšla iz parlamenta in se ni opirala na večino v parlamentu. Republika (a tudi monarhija) je lahko „oligarhična“ ali pa „demokratska“. Demokratska vladavina je ona, kjer ima glavno oblast ljudstvo (z grško besedo „demos“), „oligarhična“ je ona, kjer ima oblast malo število oseb, ki imajo posebne predprave (od grške besede „oligos“, to je „maloštevilni“).

Vprašanje je, kakšna oblika vladavine je najboljša in najprimernejša?

Samo na sebi izgleda, da bi bila najprimernejša oblika vedno demokratska republika, kjer bi si poslanci izvolili predsednika države, kakor voli občinski svet svojega župana. Toda temu ni tako. V resnici ni nobene državne oblike, v kateri bi mogli reči, da je vedno in povsod najprimernejša. Odvisno je od ljudstva in od razmer. Pred sto petdesetimi leti je živel na Francoskem velik mislec, ki se je celo življenje pečal s tem vprašanjem in napisal o njem zelo globoko in knjižno. Slednjic je prišel do zaključka, da je predvsem odvisno od ljudi, kako razumejo duha postav. V enem kraju je najprimernejša ona, v drugem druga oblika vladavine. Ako vlada med državljani „državljiška čednost“, bo država stala dobro, ako ne, pa slabo. Na splošno se lahko reče, da absolutna monarhija, kakor je bila na primer Nabodonozerjeva v Babilonu, ni dobra. Toda imamo mnogo slučajev, da je ljudstvo v taki vladavini živelo zelo dobro, mnogo bolje, kakor ako bi na primer imelo republiko. Tudi oligarhična republika in fevdalna monarhija (to je ona monarhija, kjer ima glavno besedo plemstvo) ni dobra. O republiki sami velja zelo različno. Zgodovina kaže, da je bilo mnogo republik, kjer se je vladalo zelo dobro, a tudi mnogo, kjer je bilo zelo slabo. Na splošno je v republiki manj stalnosti in manj reda, kakor v monarhiji, lažje nastanejo državljanski prepirlji in medsebojni boji. Lahko pa dobro prospeva republika tam, kjer je izobrazba med ljudstvom zelo razširjena in je prebival-

stvo cele države močno enotnega duha. Republike starih in srednjih vekov so imele večinoma zelo burno življenje. Navadno so obstojale samo kratek čas, ali pa so vladali v njih vedni prepirlji. V novjšem času imamo dvoje republik, ki se razvijajo zelo dobro: Francija in Amerika. Toda tu veljata ona predpogoja: kultura in enotnost. Republika se lahko izkvari v „ohlokracijo“ (gospodstvo druhal), ako dobi v roke oblast najnižja druhal, ki gre za onimi voditelji, kateri se ji znajo najbolj prikupiti z vse mogočimi neizpolnjenimi obljubami (demagogi). Monarhija se pa lahko izkvari v absolutizem.

Na splošno torej nikakor ne moremo reči, da je vedno ta ali ta oblika vladavine najboljše. Vsaka je lahko dobra in vsaka slaba. Za naše razmere moramo reči, da je najprimernejša ustavna monarhija na široki demokratski podlagi pod rodbino Karadjordjevičev. Razlogi za to so:

Rodbina je dobra in poštena in si je pridobila za naš narod in našo državo toliko zaslug, kot nobena druga. Zlasti naš sedanji regent uživa splošne simpatije in nima nasprotnika.

Sedanja vladarska rodbina uživa velik ugled pri različnih velikih državah in je zanje neke vrste poročstvo našega dobrega razpoloženja napram njim. A od teh držav smo vsekakor mednarodno znatno odvisni. Pri mirovnih pogodbah se imamo zlasti našemu regentu zahvaliti, da nismo odrezali še slabše. Bolj zoper vladarsko hišo bi izpodkopaval naš ugled v tujini, zlasti pa tudi naše finančno stanje, ki je že sedaj dovolj žalostno. Borza je jako občutljiva in radi tega ne smemo izzivati nemirov in nezaupanja brez potrebe.

Monarhija nam jamči za neko stalnost v državi. Pomislite, kaj bi bilo, ako bi morali voliti celo predsednika države. Vsaka stranka bi hotela imeti svojega kandidata, nikdar bi se ne mogli sporazumeti med sabo. Hrvat bi ne maral Srba in obratno. Tako imamo pa vsaj to mirno točko, ki posreduje celo v drugih prepirljih.

Monarhija nas prav nič ne ovira v demokratskem razvoju. Saj lahko vsakdo voli, kakor hoče, poslanec dela, kar hoče, samo da priznava jedinstvo države in kraljevino. Na ta način se celo lažje razvija demokracija, kakor pa, ako bi imeli predsednika države iz te ali one stranke in bi potem zavladal absolutizem strank.

Srbski narod se je po ogromni večini izrekel za monarhijo, v državnem zboru je monarhistična dvotretjinska večina. Torej se moramo ukloniti in sprejeti monarhijo, ako hočemo jedinstvo države. Saj vendar ne moremo zahtevati, da bi se ogromna večina uklonila manjšini.

V Srbiji obstoja monarhija pravno od nekdanj, pri nas se je z razpadom Avstrije razrušila in smo postali svobodni, da se uredimo, kakor hočemo. Imamo toraj možnost, da se priključimo monarhistični Srbiji ali pa ne, a nimamo pravice, da zanesemo revolucijo v Srbijo.

Naša stranka je že dejansko tekom dveh let priznala Karadjordjeviče. Vprašanje republika ali monarhija je čisto praktičnega pomena, toda s tega stališča mora za nas biti rešeno.

Tretja vloga poslanca Piška in tovarišev je predložena trgovinskemu ministru in razpravlja o draginji, ki vlada v naših krajih. Ker so cene manufakturnemu blagu tako izvanredno visoke, si revni ljudje ne morejo preskrbeti obleke in raste radi tega obča nevolja. Ponekod otroci ne morejo več v šolo in cerkev. Ker vlada dosedaj še ni ničesar ukrenila tozadevno, prodajalcem blaga, usnja, obleke in čevljev ni predpisala maksimalnih cen, med tem ko jih je predpisala za deželne pridelke, ima trgovinski minister odgovoriti, kaj namerava vlada storiti, da se olajša beda ljudstva. Vlada naj odgovori, da-li je vojna, vpeljati kontrolo nad prodajalci vsakdanjih potrebščin, predvsem obleke in zlasti nad prekupci izdelkov in surovin, osobito kožo za usnje.

Nadalje so vložili poslanci Jugoslovanskega kluba interpelacijo, v kateri opozarjajo ministra za socialno politiko na nujno potrebo modernega viničarskega reda za Slovenijo. Na raznih enketah in posvetovanjih viničarjev in vinogradnikov se je izdelal že marsikak načrt, po katerem bi se vlada lahko ravnala pri izdelavi viničarskega reda. Socialno pravičen viničarski red je nujno potreben in gospod minister za socialno politiko naj uyažuje to nujno potrebo reforme viničarskega vprašanja; gradivo je v ta namen že zbrano.

Tudi na kadilce je zmislil Jugoslovanski klub. Glavni direktor uprave monopola za tobak je pred meseci v budžetni razpravi sicer obljubil na zahtevo in vprašanje zastopnika Jugoslovanskega kluba, da bo monopolna uprava preskrbela v par mesecih posebni tobak po nizki ceni za pipo, ali je tudi samo ostalo pri obljubi. Ker se ni ničesar storilo, da dobijo revnejši kadilci primerno množino cenega tobaka, ima finančni minister podati tozadevni odgovor.

Iz vseh interpelacij, ali kakor jih Srbi imenujejo, upitov, se razvidi, da razumevajo naši poslanci potrebe ljudstva. Sedaj je odvisno od vlade, da reši stavljena vprašanja na povoljni način. Ako tega vlada noče storiti, kar zahtevajo poslanci, potem niso odgovornost ona in ne poslanci.

Sedaj naših zastopnikov ni več v vladi, niti v Beogradu, niti v Ljubljani, in bodo polagali račune o svojem delovanju za ljudstvo poverjeniki in ministri, ki so izšli iz naših nasprotnih taborov.

Tisti teden po Novem letu od 2. do 9. januarja bodi posvečen

agitaciji za naše časnike „Slovenski gospodar“ in „Straža“.

Liberalci porabljajo svoje izvoznikarske milijone za svoje časopise. Socialni demokratje hodijo od hiše do hiše in vsiljujejo svoje liste. Zato je brezversko časopisje na Slovenskem trikrat močnejše ko naše krščansko. Vsak teden gre okrog 350 tisoč izvodov brezverskega časopisja med Slovence, ki nas je komaj poldrugi milijon, tako da skoro vsak četrti Slovenec dobi profikrščanski list v roke. Slabe posledice so se že pokazale pri volitvah.

Ali naj gre tako naprej? Ali naj mi roke križem držimo? To bi bila neodpusljiva brezbriznost in nemarnost!

Mladenci, mladenke, možje, žene! Porabite teden po Novem letu za to, da

pridobivate naročnike

za naša lista „Gospodarja“ in „Stražo“!

Hodite od hiše do hiše, in nabirajte naročnike! Glejte, da nam stari naročniki ostanejo zvesti! Pridobivajte nove naročnike!

Ce kdo težko plača sam naročnino, naj si naročajo potrije, štirje skupno!

Orli! Orlice! Dekliške zveze! Marijine družbe! Izoobraževalna društva! Osnujte si stalen časnikarski odsek, ki naj nabira od hiše do hiše naročnike za naše liste!

Naročnino naj, če mogoče, pobirata po dva in dva, tako bo laže in bosta več dosegla! Od jutra do večera cel teden žrtvujte za krščanske liste! Pri o-

Delovanje naših poslancev.

Zvesti svojim načelom, se trudijo naši poslanci, da bi izposlovali našemu slovenskemu ljudstvu vse one pravice, ki se zamorejo pridobiti. Poslanec Frano Pišek je stavil že v prvih dnevih svojega bivanja v Beogradu razne interpelacije, ki jasno kažejo, da imajo naši poslanci res voljo pomagati, koder se pomagati da. Prvo interpelacijo je poslal g. Pišek finančnemu ministru v zadevi izjednačenja državnih davkov. Jugoslovanski klub je mnenja, da morajo državljani imeti enake dolžnosti in tudi enake pravice. Klub je predložil v septembru leta 1920 bivšemu finančnemu ministru predlog, ki je bil sprejet in v katerem se je zahtevalo, da naj sodoločujejo pri izjednačenju davkov vsi interesenti-davkoplačevalci vseh slojev, ka-

tere je treba zaslišati, predno se izdelajo tozadevni predlogi. Tudi iz socialnih in gospodarskih razlogov je potrebno izjednačenje državnih direktnih davkov.

Druga interpelacija poslanca Piška se bavi s prehrano revnejših slojev v naših krajih in je naslovljena na prehranjevalnega ministra. Vsak, ki pozna vinorodne kraje naše Štajerske, ve, da trpijo ravno v teh krajih ljudje najbolj na pomanjkanju živil, kar se opaža posebno spomladi. Zima je tukaj, ljudje rabijo nujno pomoč v živilih. Prehranjevalni minister ima torej odgovoriti: Ali je storil že kaj v le-tej važni zadevi in kakšne načrte ima glede prehrane za bodočo mesec?

Srečno in veselo Novo leto 1921

Želijo vsem svojim p. n. odjemalcem, prijateljem in znancem sledeče tvrdke:

Anončna ekspedicija IVAN SUŠNIK Slovenska ulica 15.	Restavracija in hotel „Pri Zamorcu“ Jančar — Gosposka ulica.	Kavarna in fotograf Franc Kurnik, Slovenska ulica.	Ključavničarstvo Fran Schell Koroška cesta.	Trgovina z meš. blagom Rudolf Herzog, Slovenska ulica.	Mesarija Albert Achtig Jurčičeva ulica.
Restavracija „Maribor“ Ivan Valerija Šober, Vetrinjska ulica.	Gostilna Franc Rudi , Meljski vrh.	Papirna trgovina Zlata Brišnik, Slovenska ulica 10.	Tovarna vozov F. Pergler Mlinska ulica 44.	Trgovina z meš. blagom Josip Šerec, Aleksandrova cesta 57.	Mesarija Frie Wutte , Ketojeva ulica 5.
Restavracija „Klavnicca“ Ernest Birtič.	Gostilna in mesarija Franc G. Dreisger, Kračevina.	Tovarniška zaloga papirja in pisalnih potrebščin Ludvik Šaf, Prešerna ul. 1.	Tovarna pohišstva Peter Hochnegger in drug., Koroška cesta.	Trgovina z meš. blagom M. Berdejs, Trg svobode 1.	Puškar Josip Strnad , Aleksandrova cesta.
Restavracija gl. kolodvor Franc Sticker.	Gostilna Ter. Jos. Masek , Kračevina 148.	Klobučar Ivan Kvas Meljska cesta 74.	Zaloga pohišstva Ernst Zelenka Šolska ulica.	Trgovina z meš. blagom Adolf Radi, Aleksandrova cesta 40.	Kava, čaj, kakao, P. Erzini Gosposka ulica 28.
Restavracija Martin Fuchs Jurčičeva ulica 7.	Gostilna in špecerija JOSIP DERGAS, Koroška cesta 48.	Kotlar Lovrenc Tomažič Sočna ulica 24.	Zaloga pohišstva K. Preis Slomškov trg.	Trgovina z meš. blagom Avgust Schrock, Vetrinjska ulica 7.	Trgovina s porcelanom Franc Bernhard, Aleksandrova cesta.
Gambrinova dvorana Alois Racič, Gregorčičeva ulica.	Gostilna „Linhartov dvor“ Beti Dragotina Žohar, Tržaška cesta 47.	Kotlar Demeter Glumac Vojasniška ulica.	Manufakturna trgovina Rudolf Niefelgal, Koroška cesta 1.	Trgovina z meš. blagom Resnik & Vabič, Kračevina 203.	Trgovina z delikatesami Feliks Pučke, Aleksandrova cesta.
Gostilna in mesarija Ljudevit Vlahovič, Aleksandrova cesta 38.	Gostilna Franc Prohaska Sirma ulica 12.	Trgovina z usjem in čevljars. po rensčilo. Kounste & Reisman Slovenska ulica 20.	Manufakturna trgovina Franjo Majer, Glavni trg.	Zaloga poljedeljskih strojev Ivan Hajny, Aleksandrova cesta.	Trgovina z delikatesami H. Princič, Aleksandrova cesta.
Gostilna Ivan Holzknacht Vetrinjska ulica.	Gostilna „Pri Brodu“ Franc Balon — Pobresje.	Zaloga čevljev in usnja Josip Sulič, Aleksandrova ulica 30.	Manufakturna trgovina Miroslav Nabergoj, Slovenska ulica 12.	Trgovina s papirjem in poljedeljskimi stroji Ana Karl Kresnik, Držav. c.	Tovarna mesn. izdelkov Anton Tavčar, Kračevina.
Restavracija pri „gl. pošti“ Terezija Pavlič, Što na ulica.	Gostilna „Bell zejč“ Ivan Henigman, Meljska cesta.	Zaloga čevljev F. Miki , Koroška cesta.	Manufakturna trgovina Karl Jančić, Aleksandrova cesta 11.	Brivec Jernej Pirc , Aleksandrova cesta 30.	Tovarna mesn. izdelkov Rudolf Wells, Kračevina.
Gostilna Alojzija Safarčič , Splavarska ulica 5.	Gostilna in mesarija Franc Zokal Meljska cesta 7.	Združeni čevlj. mojstri v Mariboru in okolici Pri državnem mostu.	Manufakturna trgovina Aleksander St. rkel, Trg svobode.	Elektrotehnično pod- jetje Sachs & Tratnik, Maribor — Ljubljana.	Brivec Franc Novak , Aleksandrova cesta.
Gostilna Alojzija Vcher , Vojasniška ulica 10.	Gostilna „Pri grozdu“ Adolf Spatzek, Aleksandrova cesta 8.	Zaloga čevljev E. Blasina Slovenska ulica 2.	Krepačnica in zaloga modnih oblač. — Franc Zerin Aleksandrova cesta.	Trgovina z galanterijo Josip Antloga, Trg svobode 1.	Trgovina z galanterijo M. Letonja, Aleksandrova cesta.
Gostilna pri Zlatem konju Alojzij in Marija N krep, Vetrinjska ulica	Hotel in restav. UNION Civil Tratnik, Slovenska ulica.	Tovarna mila ZLATOROG	Trgovina z meš. blagom J. Rantner, Koroška cesta 8.	Urar Franc Stojec , Jurčičeva ulica 8.	Manufakturna trgovina Albert Kopac, Glavni trg.
Gostilna Ana Zičkar Mlinska ulica.	Velika kavarna F. Kücher Glavni trg.	Slaščičarna Eman Hlich , Slovenska ulica.	Trgovina z meš. blagom Leopold Gusl, Koroška cesta 16.	Mesarija V. T. Pirš , Trg svobode.	Kavarna „Central“ Gosposka ulica.
Gostilna Anton Koštomaj Mlinska ulica.	Slikar Franc Krajnc Maribor, Cvetlična ulica 8.	Mesar Franjo Hohnjec Frankopanova ulica 11.	Čevljarski mojster Franc Golob, Maribor, Cvetlična ulica 9.	Izvošček in garaža Eduard vitez Nowakovsky-jeva vdova Kresnikova ulica 1.	Tiskarna sv. Cirila .

Oglas. Dajem spoštovanim odjemalcem na vsa mesta, da sem soproj priče kmetijskih strojev. Zagotavljam, da budem vsakga zadovoljen in najhitreje postrojen. Mlin je na novo popravljen in izdeluje najkvalitetnejšo moko. Mlin je vsak dan odprt od 8 do 12. in od 1. do 6. ure. Mlin na Loki kraj Ptvoja, poprej Bengo v decembru 1920. Rihard Orslich. 1026

Kupi se!

Fizol, pšenico, rž, ter sploh vse deželno pridelke kupi in plača na bolje trgovina s deželnimi pridelki Josip Šerec, Maribor, Aleksandrova cesta 57. 1004

GODALA vseh vrst, kot trube, to, roč., itd. kupi kmeti, ko brašno d. ost. v Jarenini. 1042

Proda se!

Vina iz leta 1918 ima večje množine v zalogi Gospodarska zadruga v Gor Radgoni. Ponudbe na naslov zadruga. 1025

Tovarni avto.
Gospodarska zadruga v Goraji Radgoni ima na prodaj tovarni avto znamke „Raba“ s 40 HP. Avto je v popolni ma brenitnem stanju in na ogled pri tvrdici „Melstroja“ v Mariboru. Najboljše podatke daje ravnanstvo zadruga. 1034

Dva mlada (2 letna) bika bele, marjadovske pasme, proda Jože Koleznik, Brezno ob Dravi. 1046

Jaboljčne divjake izborne kakovosti, v štirih izbo-rih od 40 vin. do K 120 komad, oddaja drevosila Ivan Dolinšek, Št. Ilj, p. Veleje. 1056

Smo a za arati se dobi v trgovini Vida Murko Meljska cesta 24, Maribor. 1032

Zganje drošeno in tropin-ako, pristno domače in akropilnice za trje škro-piti nati po ceul. Davorta Tom-bah. Št. Vid pri Ptuj. 1016

Vinogradniki pozor!
Na suho cepljene trte so na pro-daj in sicer najbolj rodovitne vrste. Bela Šmarncica in čior ne-cepilna ki pa jako bogato rodi. Kd r si hoče naročiti lepe in mo-dne cepljene trte, naj se takoj og-lasi pismeno ali ostaneno pri Franco Slodjask, rancar pri Št. Lovrencu v Slov. gor., p Jarenci pri Ptuj. Cena trtam po dogo-voru. 1018

Samo 1 minuto hoda
imate od kolodvora pa do špecerijske trgovine 1018

FRECE & PLAHUTA, Celje
Aleksandrova (prej Kolodvorska) ulica 7.

Vedno sveže špecerijsko in kolonijalno blago

Krava na prodaj. Vpraša se Meljska cesta 24 M.ribor. 1023

Službe!

Kuharica, g. spodiinja sredne sta-rosi, ki tudi na polu razume, iše službe v župnišču. J. G. Vrtna ulica 12. 1018

Kmetiska hči, vajena vatega gospodinjkega d. s. na d. tel. iše službo rodi-parti staričev. Naslov v upravi. 960

Šofer, kateri se dobro ras-ume pri poljedelstvu in živinoreji, se sprejme z 1. pr-sincem. Ponu-be s sprčevili, na-vedno dosejnega službo-anja in označbo zahtevane plače na ster Majdič, Celje 1007

Organist in cerkovnik želi spreminiti svojo službo. Je spreten Cecilijanec s d. brim šolskim spričevalom, ter s dobrimi spričevali od d. duhovščine. Najraje kje v svojem domačem kraju v Slov. gor. Služba naj bi bila taka, da ona obitelj samore živet in da je sbrava v srnju in dostojno stanovanje. Naslov v upravni. 960

POZOR! Miinarji, kmetje, stav-jetniki, dobite vsakovrstne **žične mreže** za poljedelstvo v trgovini za košare in rešeta **SAMO PRI JOSIP ANTLOGA, Maribor TRG SVOBODE (Sofieplatz).**

Tamkaj se sp-riemajo tudi vsa v to stroko spadajoča popravila. Pismenim vprašujem je priložiti znamko za odgovor. 928